

Diakonien i forkynnelsen

Fra et foredrag av biskop Johannes Smemo.

Vi kan samle forkynnelsen av diakonien i tre ting.

1. For det første er det forkynnelsens oppgave å kalle fram diakonien i menigheten. Her burde sikkert tales langt mer konkret og utførlig enn jeg har tid til, både om å vekke forståelsen for og praktisk anvisning for frivillig diakonat og om å få satt den faglige diakoni i rett lys. La meg bare om dette få si at det er en permanent oppgave for forkynnelsen så ofte som Guds ord selv innbyr til det.

Men etter det opplegg jeg engang har valgt for dette lille foredraget, er det enda viktigere for meg å få understreket at diakonien som sådan i forkynnelsen skal forankres i sentrum. Det vil si at diakonien skal framtre, ikke som et supplement til forkynnelsen, enda mindre som en vandring i lovens gjerninger, men som en sideordnet form for gudsåpenbaringen i Kristus. I menighetens diakoni er Gud subjekt, liksom han er subjekt i forkynnelsen.

Reformasjonen fant inn igjen til kjernen i evangeliet, som er syndenes forlatelse for Jesu skyld. Når denne hovedsannhet var blitt fordunklet i kirken, skyldtes det at Ordet var fordunklet. Vi kan derfor ikke noksom betone Ordet alene som den rette veiledning til salighet. Men hvis dette får føre til et uklart forhold, enn si et spenningsforhold mellom Ordets og

håndens tjeneste i kirken, så er vi kommet skjevt av sted. Diakoni er ikke forkynnelse. Men sammen med forkynnelsen skal diakonien åpenbare Kristus for verden. Uten diakoni er menigheten ikke lenger bærer av en fullverdig åpenbaring av møtet mellom Gud og verden i Kristus.

En falsk åndelighet har alltid fristet kirken til å rekne med at mennesket består av to deler, en lavere og forholdsvis uvesentlig i legemet og alt som har med det å gjøre, og en høyere, som er den egentlige gjenstand for Guds frelsende omsorg. Iflg. N. T. er det saktens ingen tvil om at synden har tilhold i vårt dødelige legeme, også etter at ånden er levendegjort ved syndenes forlatelse — og i dette forhold har all vår lidelse sin egentlige grunn. Ikke desto mindre identifiserer Jesus seg med syndere, ikke bare i deres synd som han kan ta bort, men også i deres lidelser som han ikke kan befri dem fra. Når diakonien vandrer i Jesu spor inn i medmenneskers lidelse, er det rett betraktet den mektigste manifestasjon som tenkes kan av at frelsen er en ufor-skyldt nåde, og at det er mennesket i sin helhet med legeme og sjel som er elsket av Gud og bestemt til å frelses av ham, legemlig og åndelig. Mangler diakonien, mangler noe vesentlig i N.T.s kristendom. Som tjener for Guds åpenbaring vandrer Jesus omkring

og varetar både forkynnelse og diakoni. Selv utla han det slik at himmelriket var kommet nær. Jesu liv og død og oppstandelse innvarsler at vi skal vekkes opp av gravene og at vi er bestemt til med forherligede legemer å prise Guds nåde på en ny jord.

Forkynnelsen kaller på diakonien. Først sammen kan de være en fullgyldig åpenbaring her i verden av det riket som kommer.

2. For det andre kaller diakonien på forkynnelsen. Selv kan diakonien ikke verge sin egenart. Det er forkynnelse sak.

1. Når det er tale om diakoniens egenart, tenker jeg i første rekke på den i dens forskjell fra alle former av human hjelpetjeneste. Diakoni er noe ganske annet, og det står til forkynnelsen å holde bevisstheten om det levende. Det skjer ikke bare ved å få de aktive diakoniarbeidere i tale og fortelle dem hva de er kalt til. Oppgaven består meget mer i at hele menigheten ved Ordets forkynnelse gjennomtrenges av diakoniens ånd og tankegang.

Har dette alltid vært nødvendig, er det i vår tid et par ting som gjør det om mulig enda mer makt-påliggende. Vi har å rekne med en langt mer avkristnet utgangstil-ling enn før. En ting er de enkelte menneskers personlige innstilling, at folk flest vel som regel mindre enn før gjør rekning med åndelige realiteter. Men langt mer skjebne-svanger er den samfunnsmessige utvikling — i retning bort fra det kristne menneskesynet, som engang var også det borgerlige samfunns selvfølgerlige forutsetning

her i vår kulturkrets. Vi har å gjøre med en omsorg for menneskene, som opererer med helt andre grunnbegreper. Mer enn noensinne gjelder det for kirken å nå fram til det hele menneske. Her må diakonien verge sin egenart eller gå under. Dernest opplever vi en krise i hele den kristne innstilling til medmennesket. Det moderne menneske, også det kristne, overlater stadig mer av barmhjer-tighetens ansvar til andre. Det menneske som før engasjertes personlig av den nød det møtte, i sin familie, og i sin menighet, det spør nå i stedet hvilken hjelp vår neste kan få fra samfunnets side: hvilken lovhjemmel kan vi påberope oss for støtte i dette tilfelle og hvilken sosial institusjon sorterer tilfellet under? Kirken lå engang i teten når det gjaldt omsorgen for medmennesker. I og for seg er det gledelig at samfunnet er vekket til sosialt ansvar. Men med den samfunnsutvikling jeg nettopp nevnte er det fare for at det medmenneskelige forhold nedkjøles og blir sterilt. Diakonien har en teknisk side felles med samfunnets sosiale omsorg. Men mer enn noensinne trenges besinnelse på innholdet i den gjerning vi øver.

2. Hvis dette nå er tilstrekkelig understreket, går jeg over til den andre siden av forkynnelse sak opp-gave når det gjelder å verge diakoniens egenart, forat den kan fylle sin plass i gudsåpenbaringens tjeneste.

Da diakonibehovet brøt igjen-nom i apostelkirken, holdt det i første omgang på å gå ut over for-

(Forts. side 6.)

Diakonien i forkynnelsen

Fortsettelse fra side 4

kynnertjenesten. Jeg tenker på Acta 6, hvor det fortelles at de tolv kalte hele disippelskaren sammen og framholdt at det ikke var tilrådelig at de selv skulle forlate Guds ord for å gjøre tjeneste ved bordene. Resultatet var at menigheten så ut noen som var skikket og som apostlene innsatte til å røkte dette embete. I vår situasjon er problemet snarere det omvendte. Det forlanges av diakonien at den skal forkynne ordet for å være rett diakoni.

Best kan vi kanskje klarlegge hva det gjelder når vi griper problemet an fra den praktiske siden, slik som det daglig møter diakonarbeideren. Siktet i deres gjerning er jo ikke human hjelpetjeneste, oppdraget er fra Gud og tjenesten øves i hans navn. Men hva så når man ikke får anledning til å vitne i ord og ikke får se resultat i form av omvendelse og tro? Kan det være rett diakoni?

La meg her minne om Jesus og Skriftens framstilling av ham. Slik ser profeten ham: en mann full av piner og vel kjent med sykdom — «sannelig, våre sykdommer tok han på seg og våre piner har han båret». Når jeg tar fram dette bilde av Skriftens frelserskikkelse, er det fordi særlig Matteus ser oppfyllelsen av dette og liknende profetord i Jesu sykehelbredelser. La være oppfyllelsen ikke ligger bare i dette, men evangeliet ser en sammenheng mellom Jesu helbredelser og den endelige forløsning. Den legemlige hjelpen er forelø-

pig virkninger av en forløsning som Jesus var kommet for å fullbyrde. Hos Johannes kommer den samme tanke til uttrykk deri at han om Jesu undergjerninger bruker ordet «tegn». Det vil si at betydningen av dette ikke innskrenker seg til det som skjedde i øyeblikket, men at begivenheten peker ut over seg selv, hen på ham som formidlet Guds kraft, og framover mot en tilstand som begivenheten i seg selv bare er et forvarsel om.

Diakonien står på sitt vis i åpenbarings tjeneste som forkynnelsen på sitt. Derfor bærer den evangeliets signatur. Vi nevnte at når det gjelder tjeneste ellers i verden, blander seg så lett inn noe av fortjeneste. Verst er det når lønnsomheten sniker seg inn som motiv hos den som tjener. Han vil ha noe igjen, tjene på det. I kristen diakoni, sa vi, er alt dette utelukket. Altså også det bimotoiv at gjerningen skal lønne seg i form av frelste sjeler. Selv om motivet i og for seg er aldri så godt, er diakonien da ikke lenger uttrykk for evangeliet i dets renhet, som nåde, som eksklusiv gave. Diakonien vil bare åpenbare Gud for menneskene, slik som Jesus gjorde det i sitt liv. «Han lar sin sol gå opp over onde og gode og lar det regne over rettferdige og urettferlige.» (Matt. 5, 45.) En slik sol, et slikt regn, hvis lønnsomhet eller vederlag faller fullstendig utenfor synsfeltet, det er kjennetegn for diakonien. Kanskje det finnes dem som synes at jeg nå pløyer for dyp en fure mellom diakoni og forkynnelsen. Selvfølgelig står de begge i

frelsens tjeneste, det som vi til å begynne med kalte Guds egen diakoni. Men frelsen er Guds sak. Vår sak er å tjene hans åpenbaring. Det gjelder diakonien som forkynnelsen. Men best gjør de fyllest for sin oppgave når de hver på sitt vis tjener åpenbaringen av Gud slik som han er og slik som han har møtt oss i Jesus Kristus.

3. Holder vi nå for det tredje *sammen* de to ting jeg har nevnt, synes de å trekke i hver sin retning.

Denne spenning skal ikke søkes løst lettvint. En lettvint løsning ville det være om diakonien oppgir den tradisjonelle praktiske kjærlighetstjeneste til fordel for en tjeneste av mer evangeliserende art. Enda lettvintere ville det være å legge vekten på diakoniens tekniske side, og betrakte den bare som kirkens bidrag til de sosiale tiltak som nødvendiggjøres av tilstanden i verden.

Etter det vi før har sagt, er ingen av delene umulige og det er forkynnelsens sak å sørge for at det aldri blir mulig. Diakonien er en funksjon av kirken som Kristi legeme i verden, som ikke kan erstattes av noe annet, ikke engang av Ordets tjeneste.

Selve spenningen er meget mer enn vitnesbyrd om diakoniens

høye kall. Den svarer til at diakoni er omsorg for *hele* mennesket. Dette er diakoniens adelsmerke.

Her står vi ved det punkt hvor diakoni og forkynnelse berører hverandre — ikke bare i det felles mål som er å tjene mennesket, heller ikke bare i det felles motiv som er å tjene Kristus, men i praktisk utøvelse av tjenesten. Diakoni og forkynnelse har et felles tjenesteområde, hvor de bøyes sammen. Det er sjelesorgen.

En forkynnelse uten sjelesørgerisk sikte er ingen rett forkynnelse. Den finner ikke mennesket der hvor det er og kan få gitt det budskapet fra Gud. En diakoni uten sjelesørgerisk sikte er heller ingen rett diakoni. Den finner nok mennesket der hvor det er, men gir ikke alt som mennesket trenger.

I sjelesorgen — i dette ords rette forstand — vandrer de to sammen. Der kan forkynneren bli diakon, der kan diakonen bli forkynner. Slik er det og slik må det være fordi begge er satt til å åpenbare Kristus. Begge bærer i seg den alterild, som brenner og må brenne i alle deres hjerter som er kalt og innviet til hans tjeneste, og i hans fotspor åpenbare Guds kjærlighet til menneskene.

Kristusvitnesbyrddet, det kan bety det vitnesbyrd vi avlegger om Kristus. Men det kan også bety: det vitnesbyrd den Herre Jesus selv avlegger. Og så stort våger vi si om diakonien: den er det vitnesbyrd Kristus selv avlegger for denne verden.

Som ung mann hørte jeg engang en tale om den barmhjertige samaritan. Presten tok ut fra tema: «Kristus er selv din barmhjertige samaritan.» Jeg tenkte dengang at nå blir fortellingen fordreiet, og taleren kommer lett fra det. I dag gir jeg denne talen rett. Vi kan bare forkynne fortellingen om den barmhjertige samaritan rett, når vi, så underlig det enn måtte høres, betrakter alle barmhjertige gjerninger som Jesu Kristi egne gjerninger.

(Dr. Schieder.)